

บทที่ ๕

ลักษณะทางอรรถศาสตร์ของคำกริยา มี

ในบทที่ ๔ ได้จำแนกให้เห็นลักษณะทางวากยสัมพันธ์ของคำกริยา มี ออกเป็น ๔ แบบในบทนี้จะได้ศึกษาลักษณะทางอรรถศาสตร์ของคำกริยา มี ใน ๓ ด้านคือ กรอบการกของคำกริยาที่มีตามแนวทฤษฎีไวยากรณ์การกของฟิลมอร์ คุณสมบัติทางอรรถศาสตร์ของคำกริยา มี ตามแนวทฤษฎีโครงสร้างทางความหมายของเซฟ และการวิเคราะห์อรรถลักษณะของคำกริยา มี เพื่อดูว่าลักษณะทางวากยสัมพันธ์และลักษณะทางอรรถศาสตร์ของคำกริยา มี สอดคล้องกันหรือไม่อย่างไร

การจำแนกคำกริยา มีตามทฤษฎีการกของฟิลมอร์

ฟิลมอร์ได้ศึกษาลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างคำนามและคำกริยาที่เรียกว่า การกสัมพันธ์ (case relations) และได้จำแนกคำกริยาออกเป็นชนิดต่าง ๆ โดยพิจารณาจากกรอบการก (case frame) ของกริยาเหล่านี้ กล่าวคือ กริยาที่ปรากฏในกรอบการกแบบเดียวกัน จะจัดเป็นคำกริยาประเภทเดียวกัน ดังนั้น คำกริยา มี จึงอาจจำแนกออกเป็นประเภทต่าง ๆ ได้ด้วยกรอบการกเช่นกัน ในที่นี้จะอาศัยคำจำกัดความของกรากที่ฟิลมอร์เสนอไว้ (Fillmore : 1970 อ้างใน มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, เอกสารการสอนชุดวิชาภาษาไทย ๓ ๒๕๒๕ : ๕๒-๕๓) ซึ่งได้ดังต่อไปนี้

๑. ผู้ก่อการกระทำ (Agentive) ได้แก่ความสัมพันธ์ระหว่างคำนามกับคำกริยา ในลักษณะผู้ทำให้เกิดเหตุการณ์ขึ้น โดยปกติผู้ทำให้เกิดเหตุการณ์ขึ้นจะเป็นสิ่งมีชีวิต

๒. ผู้ทรง-รับ (Objective) ได้แก่ความสัมพันธ์ระหว่างคำนามกับคำกริยา ในลักษณะผู้ทรงสภาพที่แสดงโดยคำกริยา หรือผู้ที่รับสภาพหรือได้รับความกระทบกระเทือนจากการกระทำที่บ่ง โดยคำกริยา

๓. ผู้มีประสบการณ์ (Experiencer) ได้แก่ความสัมพันธ์ระหว่างคำนามกับคำกริยา ในลักษณะผู้มีความรู้สึกทั้งทางกายภาพและจิตใจ มีอารมณ์ สามารถเรียนรู้เหตุการณ์ต่าง ๆ ที่บ่งด้วยคำกริยา

๔. จุดหมาย (Goal) ได้แก่ความสัมพันธ์ระหว่างคำนามกับคำกริยา ในลักษณะบอกจุดสิ้นสุดของการกระทำที่บ่งด้วยคำกริยา

๕. จุดเริ่มต้น (Source) ได้แก่ความสัมพันธ์ระหว่างคำนามกับคำกริยา ในลักษณะบอกจุดตั้งต้นของการกระทำซึ่งบ่งด้วยคำกริยา

๖. สถานที่ (Locative) ได้แก่ความสัมพันธ์ระหว่างคำนามกับคำกริยา ในลักษณะบ่งบริเวณที่เกิดเหตุการณ์หรือการกระทำซึ่งบ่งด้วยคำกริยา

๗. เครื่องมือ (Instrumental) ได้แก่ความสัมพันธ์ระหว่างคำนามกับคำกริยา ในลักษณะบ่งบอกเครื่องมือที่ทำให้เกิดเหตุการณ์หรือสภาพซึ่งบ่งด้วยคำกริยา

๘. เวลา (Time) ได้แก่ความสัมพันธ์ระหว่างคำนามกับคำกริยา ในลักษณะบ่งบอกเวลาของเหตุการณ์หรือสภาพที่แสดงด้วยคำกริยา

๙. ผู้ร่วมกระทำ (Comitative) ได้แก่ความสัมพันธ์ระหว่างคำนามกับคำกริยา ในลักษณะกระทำอาการ หรือทำให้เกิดเหตุการณ์ที่บ่งด้วยคำกริยาร่วมกันกับผู้อื่น

๑๐. ผู้ได้รับประโยชน์ (Benefactive) ได้แก่ความสัมพันธ์ระหว่างคำนามกับคำกริยา ในลักษณะผู้ได้รับผลแห่งการกระทำซึ่งบ่งด้วยคำกริยา

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างคำนามกับคำกริยา มี แล้ว ปรากฏว่าการกที่จำเป็นในการแจกแจงกรอบการกของคำกริยา มี นั้น มีจำนวน ๕ การก ดังนี้คือ

๑. ผู้ทรง-รับ

๒. สถานที่

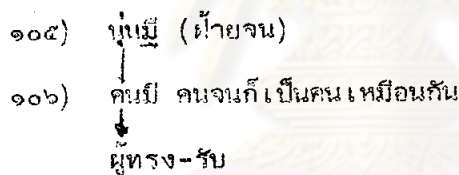
- ๓. ผู้ได้รับประโยชน์
- ๔. หัวข้อ
- ๕. ส่วนเติมเต็ม

สำหรับหัวข้อ (Item) และส่วนเติมเต็ม (Complement) ตรงกับ Item (It) และ Complement (Co) ของ Pike (1977 : 46) Item (It) คือหน่วยสร้างที่กำหนดหน้าที่หรือบทบาทของหัวข้อในตำแหน่ง (slot) ของประธาน ส่วน Complement (Co) คือหน่วยที่มีหน้าที่บทบาท (Role) ของหัวข้อนั้น

คำกริยา มี สามารถจำแนกตามกรอบการออกเป็น ๔ ชนิดคือ

- ๑. มี [—————ผู้ทรง-รับ] ได้แก่กริยากรรมบอกสภาพ

ตัวอย่าง

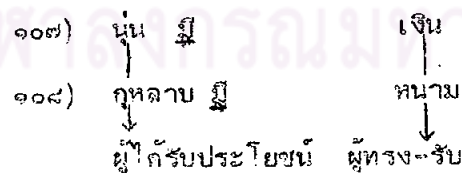

จากตัวอย่าง นุ่นและคน เป็นผู้ทรงคุณสมบัติหรือลักษณะที่แสดงด้วยกริยา

คำกริยา มี ที่ปรากฏในกรอบการแบบนี้มีความหมายว่า รวม

- ๒. มี [—————ผู้ทรง-รับ ผู้ได้รับประโยชน์] ได้แก่กริยากรรมบอกกรรมสิทธิ์

ตัวอย่าง

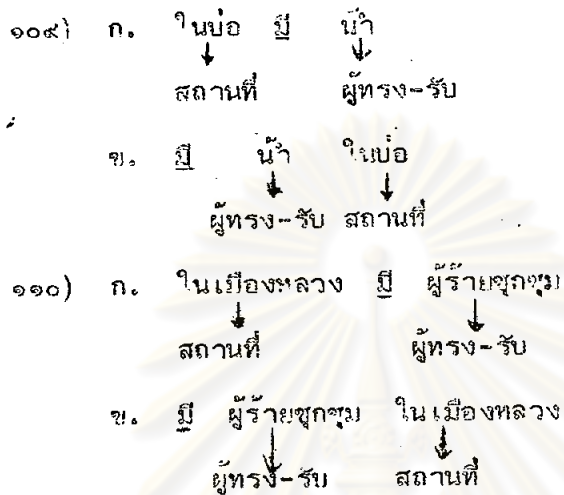
จากตัวอย่าง นุ่น และกุหลาบเป็นผู้ได้รับประโยชน์ ส่วนเงิน และหนาม

เป็นผู้รับสภาพที่แสดงด้วยกริยา คำกริยามีที่ปรากฏในกรอบการแบบนี้มีความหมายว่า

เป็นเจ้าของ

๓. มี [————ผู้ทรง-รับ สถานที่] ได้แก่กริยาอาการบอกความคงอยู่

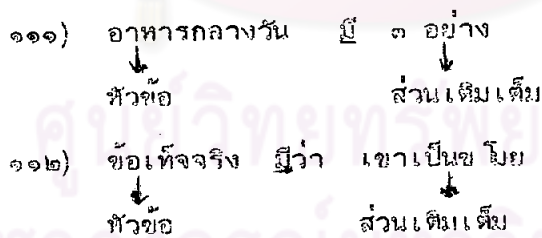
ตัวอย่าง

จากตัวอย่าง น้ำ และ ผู้ร้ายชุกชุม เป็นผู้ทรงที่แสดงด้วยกริยา ส่วน ในบ่อ และ ในเมืองหลวง เป็นการกสถานที่ คำกริยา มี ที่ปรากฏในกรอบการกแบบนี้มีความหมายว่า เกิด ปรากฏ

๔. มี [————ส่วนเติมเต็ม หัวข้อ] ได้แก่กริยาอาการบอกการเทียบความ

ตัวอย่าง

จากตัวอย่าง อาหารกลางวัน และ ข้อเท็จจริง เป็นหัวข้อ ส่วน ๓ อย่าง และ เขา เป็น ขโมย เป็นส่วนเติมเต็ม คำกริยา มี ที่ปรากฏในกรอบการกแบบนี้มีความหมายว่า คือ เป็น ได้แก่ และ ประกอบด้วย

ดังนั้น คำกริยา มี จึงสามารถจำแนกออกเป็น ๔ ประเภทตามกรอบการกดังนี้

๑. มี ที่เป็นกริยาอาการบอกสภาพ ซึ่งจะปรากฏในกรอบการก
[.....ผู้ทรง-รับ]
๒. มี ที่เป็นกริยาอาการบอกกรรมสิทธิ์ ซึ่งจะปรากฏในกรอบการก
[.....ผู้ทรง-รับ ผู้ได้รับประโยชน์]
๓. มี ที่เป็นกริยาอาการบอกความคงอยู่ ซึ่งจะปรากฏในกรอบการก
[.....ผู้ทรง-รับ สถานที่]
๔. มี ที่เป็นกริยาอาการบอกการเทียบความ ซึ่งจะปรากฏในกรอบ
การก
[.....ส่วนเทียบเทียบ หัวข้อ]

การจำแนกคำกริยา มี ตามแนวอรรถศาสตร์ของเซฟ

คำกริยา มี นั้น เมื่อพิจารณาจาก โครงสร้างทางความหมายตามทฤษฎี
อรรถศาสตร์ของเซฟแล้ว คำกริยา มี จะเป็นกริยาบอกสภาพและสามารถจำแนกย่อยออกเป็น
๔ ประเภทคือ

๑. คำกริยา มี ที่เป็นกริยาอาการบอกสภาพนั้น ตามแนวของเซฟ คำกริยา มี
นี้จะจัดเป็นกริยาบอกสภาพแสดงประสบการณ์ (state-experiential verb) หมายถึง
กริยาบอกสภาพที่แสดงประสบการณ์ของนามที่เป็นผู้ทรงกริยา

ตัวอย่าง

๑๑๓) สายใจมี (ฝ้ายจน)

๑๑๔) ถ้าฝ้ายมี เธอจะแบ่งให้คนจนบ้าง

๒. คำกริยา มี ที่เป็นกริยาอาการบอกกรรมสิทธิ์นั้น ตามแนวของเซฟ คำกริยา มี นี้
จะจัดเป็นกริยาบอกสภาพแสดงผลประโยชน์ (state benefactive verb, หมายถึง
กริยาที่แสดงว่ามีผู้ได้รับประโยชน์

ตัวอย่าง

๑๑๕) ส้ายมีกำไลเพชร

๑๑๖) ส้ายมีเงิน

๓. คำกริยา มี ที่เป็นกริยาอาการบอกความคงอยู่ นั้น ตามแนวของเซฟ คำกริยา มี นี้จะจัดเป็นกริยาบอกสภาพแสดงสถานที่ (state-locative verb) หมายถึงคำกริยาที่แสดงสถานที่เกิด หรือคงอยู่ของนามที่เป็นผู้ทรงกริยานั้น

ตัวอย่าง

๑๑๗) มีปลาตายในสระน้ำ

๑๑๘) มีคนเดินเข้ามาในห้อง

๔. คำกริยา มี ที่เป็นกริยาอาการบอกการเทียบความนั้น ตามแนวของเซฟ คำกริยา มี นี้ จะจัดเป็นกริยาบอกสภาพมีส่วนเติมเต็ม (state-completable verb) หมายถึงคำกริยาที่มีนามมาเสริมให้สมบูรณ์ หรือช่วยให้ความหมายของคำกริยาสมบูรณ์

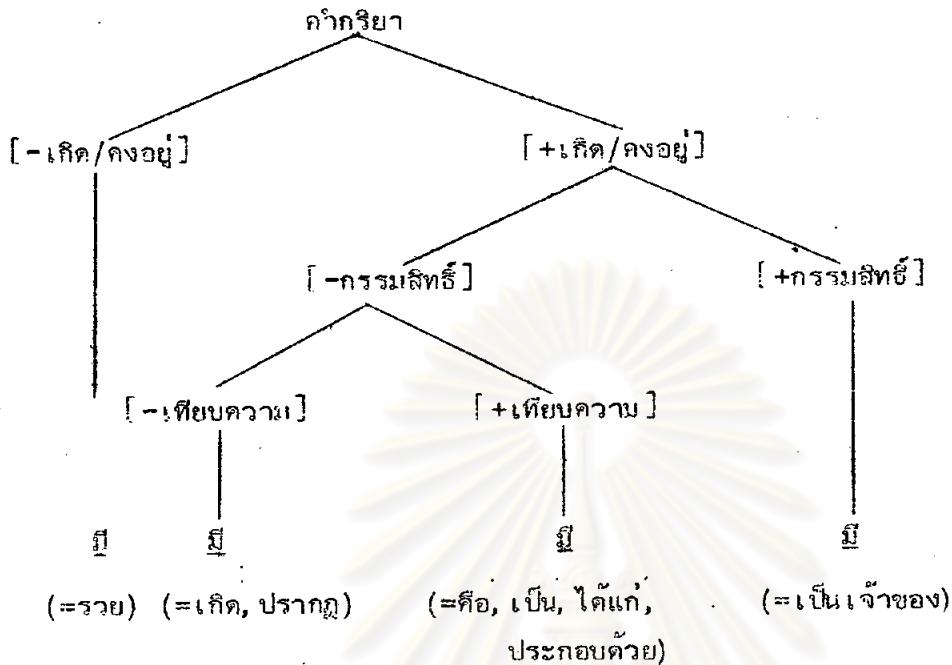
ตัวอย่าง

๑๑๙) เพื่อนรักของฉัน มีต้อยและฟ้า

๑๒๐) เรื่องมีอยู่ว่าเขาไม่มาตามนัด

การวิเคราะห์อรรถลักษณะของกริยามี

คำกริยา มี ทั้ง ๔ รายการนั้น เมื่อพิจารณาโดยใช้การวิเคราะห์อรรถลักษณะแล้ว จะเห็นว่าคำกริยา มี มีอรรถลักษณะ (semantic feature) สำคัญที่แยกให้เห็นความแตกต่างทางความหมายของกริยา มี นั้น ๆ และในขณะที่เดียวกันก็แสดงให้เห็นว่ากริยา มี บางรายการมีความสัมพันธ์ทางความหมายต่อกัน ดังจะแสดงด้วยแผนภูมิต้นไม้ต่อไปนี้

จากแผนภูมิต้นี้แสดงให้เห็นว่า กริยา มี มีลักษณะทางความหมายที่สามารถแยกเป็น ๒ ประเภทใหญ่ๆ ด้วยอรรถลักษณะ [เกิด/คงอยู่] ซึ่งแยกกริยา มี ที่เป็นกริยาอกรรมบอกสภาพ ประเภทหนึ่ง ออกจาก มี ที่เป็นกริยาสกรรมบอกการเทียบความ มี ที่เป็นกริยาอกรรมบอกความคงอยู่และ มี ที่เป็นกริยาสกรรมบอกกรรมสิทธิ์ ซึ่งเป็นคำกริยาอีกประเภทหนึ่ง ส่วนอรรถลักษณะ [กรรมสิทธิ์] นั้นแยกกริยา มี ที่เป็นกริยาสกรรมบอกการเทียบความ และ มี ที่เป็นกริยาอกรรมบอกความคงอยู่ ออกจาก มี ที่เป็นกริยาสกรรมบอกกรรมสิทธิ์และอรรถลักษณะ [เทียบความ] และ มี ที่เป็นกริยาสกรรมบอกการเทียบความออกจากกริยาอกรรมบอกความคงอยู่

การใช้อรรถลักษณะสองค่า (binary value) ของการวิเคราะห์อรรถลักษณะนั้น ทำให้สามารถบอกความหมายของคำกริยา มี ว่ามีหลายความหมายและแสดงความสัมพันธ์ที่คล้ายคลึงและแตกต่างกันของกริยา มี ประเภทต่าง ๆ ได้ด้วย ดังต่อไปนี้

มี = รวย

[- เกิด/คงอยู่]

มี = เกิด, ปรากฏ

+ เกิด/คงอยู่
- กรรมสิทธิ์
- เทียบความ

มี = คือ, เป็น, ได้แก่, ประกอบด้วย

+ เกิด/คงอยู่
- กรรมสิทธิ์
+ เทียบความ

มี = เป็นเจ้าของ

+ เกิด/คงอยู่
+ กรรมสิทธิ์
- เทียบความ

การวิเคราะห์คำกริยา มี ตามแนวไวยากรณ์การก และการวิเคราะห์อรรถลักษณะ ล้วนแสดงให้เห็นลักษณะทางความหมายที่คล้ายกันและต่างกันของกริยา มี กล่าวคือ การวิเคราะห์ตามแนวไวยากรณ์การกของฟิลมอร์ ได้จำแนกกริยา มี ออกเป็น ๔ รายการ ตามกรอบการกต่างแบบกัน ซึ่งกรอบการกต่างแบบกันนั้นอาจจะมีลักษณะบางประการ คล้ายกันบ้าง แต่ก็มีลักษณะที่ต่างกันด้วย ส่วนการวิเคราะห์ตามแนวความคิดของเซฟได้ แสดงให้เห็นว่าคำกริยา มี นั้น แม้จะเป็นกริยาแสดงสภาพทั้ง ๔ รายการ แต่ก็มีลักษณะ ที่แตกต่างกันไปในรายละเอียด ส่วนการวิเคราะห์อรรถลักษณะได้แสดงให้เห็นความแตกต่าง และความคล้ายคลึงของคำกริยา มี ดังนั้น การวิเคราะห์ลักษณะทางอรรถศาสตร์ของกริยา มี ตามแนวไวยากรณ์การก และการวิเคราะห์อรรถลักษณะนั้น นอกจากจะสนับสนุนการวิเคราะห์ ลักษณะทางวากยสัมพันธ์ของกริยา มี แล้ว ยังช่วยให้เห็นลักษณะร่วมทางอรรถศาสตร์ของ กริยา มี อีกด้วย